

Eastern telgraf kumpanyasile münakit mukavelenin feshi ile Imperial and International Communications Limited şirketi ile bir mukavale akti hakkında kanun

(*Resmî Gazete ile neşir ve dâm: 26/VI/1932 - Sayı: 2134*

ve

5/VII/1932 Sayı: 2142)

No.
2009

Kabul tarihi
16 VI 1932

BİRİNCİ MADDE — Londrada kâm (Eastern telgraph company) ile münakit 1 mayıs 1927 tarihli mukavelenamemni feshi ve yine Londrada kâm (Imperial and international communications limited) ile bir sureti merbut olan mukavelenamemni akti için Hukûmde meczuniyet verilmisti.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşir tarihinden mutbebdır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hukimlerini icraya Dahiliye vekili memurdur.

19 haziran 1932

MUHABERE MUKAVELENAMESİ

Türkiye ve Büyük Britanya arasında telsiz telgraf muhaberatı tesisini arzu eden Türkiye Cumhuriyeti posta ve telgraf idaresi (aşağıda yalnız idare tabiri ile zikredilecektir) Birinci taraf olarak Londrada kâm (Imperial and International Communications Limited aşağıda yalnız kumpanya tabiri ile ifade edilecektir) İkinci taraf olarak

Eastern telgraf kumpanyası (aşağıda Eastern telgraf kumpanyası diye gösterilecektir) Üçüncü taraf olarak atıdaki hususları kararlaştırmışlardır

Madde — 1

Kumpanya Büyük Britanya da bulunan ve Türkiye ile irtibata mahsus olan telsiz istasyonunu veya istasyonlarını ve idare ikinci maddede mezkûr istasyonları (bu istasyonların işletmeğe vazından sonra) terakkiyatın yüksekliğinde tutmağa mecburdurlar

İdare ve kumpanya, istasyonları mutekabilen tam mumareseli ve katı miktarda memurları vasıtasile işleteceklerdir

Madde — 2

İdare ve kumpanya her iki cihetten mümkün olabilen bütün muhaberenin celbi için makul her vasıtayı kullanacaklar ve umumî surette telsiz telgraf servisinin aşağıda zikredilen istasyonları vasıtasile memnuniyetbahş ve varidat getirir bir tarzda işletmesini temin için teşrîki mesai edeceklerdir

Bu maksatla, kumpanya idarenin İstanbulda buna ait tahsis edeceği yerlerde Türkiye ve Büyük Britanya arasında çok ıyı ve devamlı bir irtibat teminine musait ve telsiz telgrafın son fennî terakkiyatını ihtiva eden ve evsaf ve izahnameleri merbut bulunan (bir verici istasyonu ve bir alıcı istasyonu) misli ve tesis ettirmeği taahhut eder

Bu istasyonların bedeli (632 270) altı yüz otuz iki bin iki yüz yetmiş altın franktır Bu para, ilk

(taksit) istasyonların işletmeye konulduğu tarihten en fazla bir ay sonra ve diğer dört taksit müteakip senelerin aynı gününde tediy e edilmek üzere beş senelik taksitlerle kumpanyaya tediy e edilecektir

Yukarıda zikredilen istasyonlar ancak işletmeye konuldukları tarihten itibaren idarenin malı adedileceklerdir Grev, Lok - out ve saire gibi mucbir sebepler müstesna olmak üzere, bu istasyonların tesisatı bu mukavelenamenin imzası tarihinden itibaren on iki aylık bir müddet zarfında ikmal edilmiş olacaktır

Bununla beraber, kumpanya bu istasyonları mümkün olduğu kadar daha kısa bir müddet zarfında ikmale çalışacak ve idare tesisat işlerinin taahhü için iktidarı dahilinde olan tekmil kolaylıkları gösterecektir Mezkûr istasyonların malzemesine ait gumruk resmi için 40 610 (kırk bin altı yüz on) altın frank yukarıda gösterilen istasyonlar bedelinde dahildir

Maahaza, eğer gumruk resmi bu meblâğdan fazla olursa fazlası idare tarafından deruhde edilebilir Gumruk resmi mezkûr meblâğdan fazla olduğu takdirde farkı kumpanya tarafından idarenin matlubuna geçirilecektir

Madde — 3

A - İdare, bu mukavelenamede müddetince, Büyük Britanya ve Türkiyenin doğru telsiz irtibatı mevcut olmayan Avrupa ve Avrupa harici muhabere usulüne tâbi memleketleri için kendisine tevdi edilecek tekmil telgrafnameleri, bu telgrafnameleerden Türkiyeye isabet eden telsiz hissesi ücreti, diğer telsiz tariflerinden normal olarak isabet eden hissedenden aşağı olmamak şartıyla telsiz irtibatından geçirmeyi taahhüt eder

Bu mukavelenamede tayin edilmiş veya ileride bilgilâl kararlaştırılabilecek olan istisnalardan hariç olmak üzere, Avrupa muhabere usulüne tâbi memleketler için idare ile kumpanya arasında tabii olarak taksim edilecek telsiz ücreti, beynelmül telgraf birliği bürosu tarafından nesredilmiş olan telgraf ücretleri taksimatı esasına müstenit olacaktır

Asağıda (C) fıkrasında gösterilen ücretler müstesna olmak üzere Avrupa harici usulu muhabere sine tâbi memleketler için Türkiyeye isabet eden telsiz ücreti hissesi 15 (on sekiz) altın frank santımı olarak tesbit edilmiştir

Türkiye, tabii ahvalde kendi doğru telsiz irtibatları vasıtasıyla çekilici telgrafnameleri başka tarika evvirmek mecburiyetinde kaldığı takdirde, telgrafnameleerin geçirilmesi için Londra telsiz tarifini kullanmayı taahhüt eder

B - Kumpanya, bu mukavelenamenin devamlı müddetince, Türkiye memleketleri için kendisine tevdi edilecek bütün telgrafnameleri ve keza Türkiye transitile geçmeğe müsait olan Türkiyeden ile ri memleketlere ait bulunan muhaberatı bu telsiz irtibatından geçirmeyi taahhüt eder

İdare ve kumpanya Türkiye transitile geçebilecek telgrafnameleri için memleketleri bilgilâf tayin edileceklerdir

C - İdare, bu mukavelenamenin devamı müddetince, şimali Amerika için her sene zarfında cemaat 36, 000 (otuz altı bin) kelimeyi telsiz irtibatından geçirmeyi taahhüt eder Bu servis için Türkiyeye kelime basına isabet eden telsiz ücreti hissesi 28 (yirmi sekiz) altın frank santımıdır Bu servis için kelime basına hal hazırda tatbik edilmekte bulunan ücret mecmuunda bir tebeddul yoktu takdirinde bu hisse de tadile uğrıvacaktır

Madde — 4

İdare ve kumpanya istasyonlarını doğru ve çok iyi vasıtalarla kendi memleketlerinin telgraf ve telefon şebekelerine bağlanacaktır.

Madde — 5

Bilgilâf kabul edilecek muhalif ahkâm müstesna olmak üzere servis sabit noktaları arasındaki telsiz telgraf muhaberatına tatbik edilen beynelmül mukavelenamelerle onlara merbut nizamnameler ahkâm-

mina ve keza bu mukavelenamenin devamı muddetince alâkadar memlekette tatbik mevkünde bulunan veya her zaman tatbik edilebilecek olan kanun ve kararnamelere tevfikân temin olunacaktır

Madde — 6

Lüzumunda şimdiki ücretler mecmuunda yapılacak tadilât, kumpanyayı alâkadar eden kısmı için Büyük Britanya telgraf idaresinin tasdîkı, kavdı ihtirazısile, biltilâf tesbit edilecektir

Madde — 7

A - İrtibattan geçirilecek telgrafnamelerin kelime başına mecmuu ücreti altın frank olarak tayin olunacak ve

1 - Her iki taraf istasyonları arasında telsiz güzergâhına isabet eden ücretten,

2 - Her bir tarafın transit veya intihâi ücretinden,

3 - Telgrafnamenin geçmesi muhtemel güzergâhın diğer kısımlarına ait ücretlerden murekkep olacaktır

Yukarıdaki (1) numarada yazılı radyo ücreti, kelime başına mecmuu ücretle (2) ve varsa (3) nu maralarda yazılı ücretler miktarı arasındaki farktan ibarettir Bu ücret iki taraf arasında yarı yarıya taksim edilecektir

B - Türkiyenin radyo hissesi

(1) - Türkiye ile Büyük Britanya, İrlanda ve Avrupa hariç rejimine tâbî (şimalî Amerika hariç) memleketler arasındaki muhaberattan 18 (on sekiz) altın santım,

(2) - Türkiye ile Belçika, İspanya, Cebelittarik, Norveç ve Portekiz ve radyo hissesi Türkiye ile yukarıda sayılan memleketler arasındaki hissenin aynı olan Avrupanın diğer memleketleri arasında 10,5 (on buçuk) altın santım,

(3) - Türkiye ile şimalî Amerika arasında 26 (yirmi sekiz) altın santım olacaktır,

C - Halı hazırdaki tarifelerde bir tahavvül vakı olduğu takdirde yukarıdaki B fıkrasında yazılı Türkiyeye ait radyo hissesi tezayüt veya tenakus edecektir

D - Biltilâf matbuat ve saire gibi hususî veyahut tenzilâtli servisler ihdas edilecektir.

Madde — 8

Türkiye ve İngiltere Hükümetlerinin (Devlet telgrafnameleri) Türkiye İngiltere mutkabilen telsiz güzergâhında % 50 tenzilâta tâbî tutulacaktır

Madde — 9

İdare veya kumpanya, umumî hizmetin menfaati bunu âmın olmak dolayısıyla elde mevcut muhaberati başka tarık üzerine çevirmeğe mecbur kaldığı takdirde, irtibata ait ücretle dolaşık tarık ücreti arasındaki muhtemel fark iki taraf arasında musavî bu surette deruhde ve aralarında taksim edilecek olan meblâğa ilâve veya bu meblâğdan tenzil edilecektir

Madde — 10

Verici veya alıcı telsiz istasyonlarından birinde veyahut bunları birbirine veya umumî şebekeye bağlayan hatlarda bir arıza veya tahribat vuku bulunduğu takdirde alâkadar taraf bunları en kısa bir zamanda tabî bir surette işler bu hale koymak veya yeniden inşa etmek için elinde olan tekmiil tedbirleri ittihaz edecektir.

Madde — 11

Diğer bir tarığın kullanılmasından dolayı vakı olabilecek tedbye halleri müstesna olmak üzere, idare veya kumpanya arasında muhaberat hizmetine muteallik olarak çekilecek ücretli veya ücretsiz ser-

vıs telgrafnameleri hesabata dahil olmayacaktır Tediyeat vukuu takdirinde, bu tediyeat iki taraf arasında müsavı olarak deruhde olunacaktır

Madde --- 12

İngiltere Hükümeti, harp dolayısıyla veyahut umumî menfaat namına kumpanya istasyonlarına veya bunlardan birine vaziyet eder, veyahut bu hükümet veya Türkiye Hükümeti ticarî muhaberatın irtibat vasıtası ile geçirilmesini talik veya tahdit ederse, bu mukavelename mezkûr vaziyet, talik veya tahdit müddetince hukuksuz kalacak ve fakat mezkûr vaziyet, talik veya tahdit biten bitmez yeniden meriyete girecek müddeti, vaziyet, talik veya tahdit müddeti kadar uzatılacaktır

Madde --- 13

İrtibatın çalışma saatleri servisin menafine en uygun bir surette biltilâf tesbit edilecektir. İdare ve kumpanya, muhaberatın irtibat vasıtası ile tabî bir şekilde cereyanını temin için icap eden tedbirleri ittihaz eylemeği taahhut eder İki taraftan herbiri servis telgraflarına ve tekrara, tevdi saati gibi hizmete müteallık diğer işarlara derhal cevap verilmesini temin için muessir tedbirler alacaktır.

Madde --- 14

İdare ve kumpanya bu mukavelenamenin tatbiki için kendi yerine bir üçüncü tarafın ikamesi hakkını muhafaza ederler. Bu takdirde, kaim olan taraf, diğer tarafla bu mukavelenamede tayin edilen şartlar dahilinde servise devamdan istinkâf edemeyecektir

Madde --- 15

Bu mukavelenamenin 9 uncu maddesi ahkâmı müstesna olmak üzere idare veya kumpanya, diğerinin tahrirî muvafakatı olmaksızın mezkûr diğer tarafın memleketinde, müstemlikelerinde, humayesi veya otoutsı altında bulunan yerlerde bu diğer idare veya kumpanyaya ait bulunan istasyonlarla telsiz servisi tesis etmemeği mutekabilen taahhut eyler.

Madde --- 16

Bu mukavelename imza ve teatisi tarihinden itibaren meriyete geçecek ve ikinci maddede derpiş edilen tesisatın işletmeye vazı tarihinden itibaren 20 (yirmi) sene devam edecektir Bu müddetten sonra iki taraftan biri müddetin hitamından bir sene evvel taahhütlü mektupla sarfınazar ettiğini bildirmedeği takdirde, beşer sene müddet için kendiliğinden temdit edilmiş olur

Madde --- 17

Bu mukavelenamenin ikinci maddesinde zikredilen istasyonların işletilmesine başlanır başlanmaz, Eastern telgraf kumpanyası ile Türkiye Hükümeti arasında deniz altı telgraf muhaberatına dair olarak aktedilmiş bulunan 1 mayıs 1927 tarihli mukavelename munfesh olacaktır Mezkûr mukavelenamenin feshi tarihinden itibaren kumpanyanın bunun mukabilinde tazminat istemi ve hakkı olmamak şartı ile idarenin malı olacak olan İstanbul - Odesa kablosunun nısf ile Çeşme - Sakız kablosunun Türkiye kısmı ve bu kabloların karaya çıktıkları noktalarla İstanbul ve İzmir telgraf merkezleri arasındaki kara hatları ve bu kabloların işletilmesine müteallık bulunan malzeme ve Boğaziçinin iki sahilini birbirine rapteden kablolar müstesna olmak şartı ile Eastern telgraf kumpanyası Türkiye'deki bütün tesisatına serbestçe sahip olabilecektir.

Eastern telgraf kumpanyası servisinin idare tarafından tescilumunde mezkûr kumpanya bu tarihte mevcut tekml Türk memurlarını idarenin emrine verecektir İdare, bu memurları kendilerinin beş sene yanı 30 eylül 1934 tarihine kadar istihdam edileceği hakkında kumpanya tarafından yapılmış olan vaat müddeti zarfında, istihdamı taahhüt eder Bu memurlar idare servisinde çalışma

eakları için, kumpanya nizamâtı ile muayyen olan maaşlarının yarısı yukarıda zikredilen müddet zarfında idare ve diğer yarısı kumpanya tarafından tesviye edilecektir. Fakat, kumpanyanın ve idarenin bu mecburiyeti mezkûr memurlardan idarenin nizâmî ve inzibatî ahkâmına tamamen riayet etmeyen her hangi biri hakkında sakıt olacaktır. Kumpanya yukarıda zikredilen müddet zarfında mezkûr memurların kazanç vergisinin tamamını tesviyeye devam edecektir.

Keza, kumpanya nizamâtı ile muayyen olan tekaüt sandığı iştirak hissesinin memurlara tediyesi hakkı mahfuz olup mezkûr tediye kumpanya tarafından ifa edileceği gibi kumpanyanın memurlara karşı diğer taahhüdâtı da muteber ve mahfuzdur. Kumpanya, bu şerait dahilinde mezkûr memurlar tarafından serdedilebilecek tekmil müracaatlardan vareste kalacaktır.

Eastern telgraf kumpanyasının (idare) binalarında işgal etmiş olduğu mahallerin icarile bazı telgraf nakillerinin icarına dair olarak idare ile kumpanya arasında aktedilmiş olan itilâfnameler mukavelenamenin feshinde kendiliğinden hükümsüz kalacaktır.

Kumpanya bu mukavelenamenin 2 inci maddesinde işaret edilmiş olan istasyonların inşasından sarfmazar ettiği takdirde bunu, bu mukavelenamenin imzası tarihinden muteber olmak üzere 12 (on iki) aylık bir müddet zarfında idareye yazı ile bildirmeğe mecburdur.

Mezkûr müddet zarfında böyle bir tebliğ yapılmazsa sarfmazar edildiği resmen bildirilmiş addolunacak ve yukarıda işaret edilmiş olan Eastern telgraf kumpanyası mukavelenamesi idare tarafından bizzat feshedilerek Eastern telgraf kumpanyasının Türkiyede mevcut bulunan bütün tesisâtı, mezkûr mukavelename müddeti tabii olarak bitmiş gibi, idarenin tasarrufuna geçecektir.

Eastern telgraf kumpanyası bu mukaveleye ancak işbu maddenin ahkâmı dolayısıyla iştirak eder.

Madde — 18

İdare ve kumpanya bu mukavelename hükümlerinin tatbikından naşi aralarında vukua gelebilecek tekmil ihtilâfların muslihane bir surette halline çalışacaklardır. İhtilâfla halledilmiyecek bir ihtilâf zuhur ettiği takdirde, hakem usulüne müracaat edilecektir. Bunun için aralarında ihtilâf zuhur eden iki taraftan biri diğerine göndereceği bir mektupla bir hakem intihap ve diğer taraftan da ikincisinin intihap edilmesini talep edebilir. İhbarnameyi alan tarafın intihap edeceği hakemi 20 (yirmi) gün zarfında birinci tarafa yazı ile bildirmesi lâzımdır. Şu suretle intihap edilen iki hakem üçüncü hakemi tayin edeceklerdir. Birinci taraf ikinci hakemin tayin olunduğunu bildiren mektubu aldıktan sonra kırk gün zarfında üçüncü hakemin intihabı için ihtilâf edilmediği takdirde, eğer ihtilâflar ikinci maddede zikredilen istasyonların inşasına müteallik teferrüat veya bu istasyonların ikmal tarihine dair ise, intihap edilen iki hakem üçüncü hakemin intihabını Türkiye temyiz mahkemesi reisinden mezkûr kırk gün hitamından itibaren otuz gün zarfında müştereken rica edeceklerdir. Eğer ihtilâf bahsedilen istasyonların işletilmesine başlandıktan sonra tahaddüs etmiş ise üçüncü hakemin intihabı beynelmilel telgraf birliği bürosu müdüründen rica edilecektir.

Bundan başka idare ve kumpanya mezkûr hakemler veya bunların ekseriyeti tarafından ihtilâflı mesele hakkında verilecek karar aynen kabul etmeyi taahhüt ederler. Hakem celselerinin ıqtima mahal ve tarihi mümkün olan süratle ve en geç üçüncü hakemin intihabından sonra da otuz gün zarfında ıqtima edecek olan hakemler tarafından tesbit olunur. Hakemler, hükümlerini en kısa müddet zarfında vermeğe sarfı gayret edeceklerdir. Hakeme müteallik bütün masraflar hakem heyetinin tensibile gerek kaybeden tarafça gerek bunların tayin edeceği nisbet dairesinde aralarında ihtilâf zuhur eden her iki tarafça deruhde edilecektir.

Madde — 19

Bu mukavelenamenin tescil rûsümü kumpanyaya ait olacak ve mukavelenameye ilsak edilecek damga pulları hakkında da damga kanunu ahkâmı tatbik olunacaktır. Kumpanyanın Türkiye

haricinde yaptıracağı tescil rüsumu ve mukaveleye ilsak edilecek pullar keza kumpanyaya ait olacaktır.

Tasrih edilen tarihlerde Fransızca olarak iki nüsha üzerine tanzim edilmiştir,

<i>Cumhuriyet Rcisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	.	19 - VI - 1932 ve 1/223
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Rcisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	19 VI - 1932 ve 1, 136
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayıfa 6 2 9 90,95:99,153,154,155:156